

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 8.—
za pol leta . K 4.—
za četrt leta . K 2.—
za 1 mesec . K 7.—
Za Ljubljano mesečno 7 K
za inozemstvo mesečno K 12.—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Posamezna številka 60 vin.

Kmetijski delavec na Koroškem.

V coni A, kjer prebiva 80.000 Slovencev, se nahaja nič več in nič manj kot 20 (tjaj: dvajset) nemških veleposestev v izmeri nad 80.000 hektarov. Spričo tega dejstva se pač ne bomo čudili številnim »majerhofom«, ki se dvigajo po celi Koroški, se ne bomo čudili, zakaj so izkazovali koroški in gornještajski regimente v bivši Avstriji po poklicu toliko konjskih hlapcev, pa tako pičlo število samostojnih kmetijskih posestnikov. Grofje in nemški baronje so živeli po »propijskih velemestih v nepopisnem razkošju ali so zapravljali čas in denar po svetovnih letoviščih, ubogi delavec, kajzar, bajtar in mali kmet pa je delal kot črna živina od zore do mraka za — nemški žep, sam pa je stradal ter hodil raztrgan in razcapan.

Mi pa vemo, da je blizu uresničenja stara zahteva, da naj bo zemlja kmetova in onega, ki jo obdeluje. Kateri izmed 20 nemških veleposestnikov iz cone A je prišel kdaj za plug, motiko, koso ali za drugo orodje? Nobeden! Živeli so od žuljev slovenskega tlačenege, brezpravnege, teptanege ljudstva! V Jugoslaviji se nam bliža vedno bolj tista ura, da se bodo nemških grofov in baronov veleposestva odvzela potom agrarne reforme po načelu: Zemlja onemu, ki jo obdeluje!

Nikjer v Jugoslaviji ni kmetijski delavec, kajzar in bajtar tako tepen kot na Koroškem, ker ni razmeroma nikjer toliko veleposestev in grofov kot prav v slovenskem Korotanu. Zato je popolnoma razumljivo, zakaj se Nemci (tako trudijo in prizadevajo, da bi pri plebiscitu zmagala Nemška Avstrija in zakaj gre slovensko ljudstvo kot en mož v volivni boj, da se končno veljavno odtrane nemške more. Ako zmagajo Nemci, ostanejo veleposestva, ostane krivica, ostanejo tisoči lačnih, gladnih, raztrganih in brezpravnih kmetijskih delavcev in bajtarjev; ako pa zmagajo Slovenci, potem je za večno odklenalo gospodarstvo nemških grofov in baronov nad delavskim ljudstvom, ker pridejo veleposestva takoj po plebiscitu pod državne selvestre, potem pa se potom agrarne reforme razdele med delavce, kajzarje, bajtarje in male kmete.

Ako premislimo, da znašajo nemška veleposestva v coni A nad 80.000 hektarov, število Slovencev pa 80.000, potem bi odpadel na vsakega Slovence 1 ha zemlje. Izmed 80.000 prebivalcev pa je gotovo 40 tisoč gruntarjev, polgruntarjev, trgovcev, obrtnikov in uradnikov, ki gospodarsko dobro stoji in ki torej pri agrarni reformi ne bodo prišli v poštev. Ostalo bi torej 40.000 ljudi. Toda, ker so med temi zapadeli vsi člani posameznih rodbin, na katere odpadejo povprečno po 4 člani, potem bi prišla pri agrarni reformi v poštev približno 10.000 najrevnejših delavskih, kajzarjskih in bajtarjskih rodbin. Ako dobi vsaka rodbina enako, bi prišlo na družino nad 8 hektarov, to je nad 17 oralov zemlje. Če pa pomislimo, da bi dobili oni, ki imajo že nekaj zemlje, manj, oni pa, ki nimajo niti pedi lastne grude, nekaj več, potem ne bomo več dvomili, da se bodo razmere na Koroškem temeljito spremenile, ako izpade glasovanje Jugoslaviji v korist, kar se bo seveda zgodilo, ker gredo slovenski volivci kakor en mož na volišče. Zmanjšalo se bo število dekel, hlapcev, polov in bajtarjev, pomnožila pa se bo vsota samostojnih gospodarjev in posestnikov, povečalo se bo proizvajanje poljskih pridelkov, dvignilo se bo blagostanje in naselila v deželo zadovoljnost. Rod, ki je bil stoletja tlačen in zaničevan, rod, ki ga je držalo germanstvo v temi neznanja stoletja in stoletja, bo ponosno dvignil svojo glavo in se bo smel šteti — kar se gospodarskih dobrin tiče — med najsrečnejše v Jugoslaviji.

Spričo teh dejstev postaja boj za slovensko Koroško ne boj za Avstrijo ali Jugoslavijo, marveč boj za socializem, boj za osvobodjenje tisočev iz gospodarske sužnosti par nemških grofov. Vse dá lahko Nemška Avstrija: sol in sladkor in gospodarska črodja, jamstva za osvobodjenje izpod go-

spodarskega jarma nemških grofov slovenskemu ljudstvu ne more dati! To je dala edinole Jugoslavija z zagotovilom: Zemlja je kmetova in onega, ki jo obdeluje. Koroška zemlja je bila včasih last slovenskega kmeta. Prišli so Nemci, odvzeli Slovincem zemljo, iz kmetov pa napravili hlapce in tlačane. To je veliki greh nemštva, ki bo te dni zadel Nemce same: Izginili bodo z veleposestev nemški grofje in baronje, izginile bodo tisočletne pijavke slovenskega naroda, izginila bo sužnjost, a prišla svoboda. Slovenski delavec obdeluje Nemcu zemljo, zato pripada ista slovenskemu delavcu. Sam sebi bi nož nastavil na prsa, kdor bi 10. oktobra glasoval za Avstrijo, za nemške grofe. Ko gre delavstvo v boj za slovenski Korotan, gre v boj za socializem na podlagi pravičnosti in ljubezni, gre v boj za pravilno urejeno človeško družbo, v kateri naj bo vsakemu dano človeka vredno življenje.

Delavci, delavke! Kajzarji, bajtarji in mali kmetje! Dne 10. oktobra vsi na volišče z belimi glasovnicami! V hipu, ko pripade A pas končno veljavno potom vaših glasov Jugoslaviji, v tistem hipu ste pisali krivici in suženstvu smrt ter dvignili iz tisočletnega groba od Nemcev poteptano pravico in svobodo!

Koj po končanem glasovanju pa se zberite vsi tlačeni, revni in brezpravni v močno bojno vrsto, da vsi skupaj nastopimo za takojšno rešitev agrarne reforme, da bo koroški delavec, bajtar, kajzar in posej že spomladi oral svoje njive, sejal po svojih brazdah, kosil po svojih travnikih in sekal les v svojih gozdovih. Dr. Krek je dejal, da je suženstvo veleizdaja. Prav je ime! Bog je dal pravico vsem na zemlji. Otrsite se nemških grofov, postanite svobodni in samostojni!

Živela zmagala slovenskega delavskega ljudstva!
Fr. Z.

Socialisti in komunisti največji sovražniki slovenskih delavcev in kmetov na Koroškem.

Ljubljana, 7. oktobra. S Koroškega poročajo: 5. t. m. so socialisti v Celovcu napadli slovenskega železničarja. Bili bi ga ubili, ako ga ne bi bila rešila jugoslovanska delegacija. Sploh so najbolj divji elementi med Heimwehrovci, ki z največjo sovražnostjo nastopajo proti Slovincem, nemško-avstrijski socialisti in komunisti.

To si mora slovensko ljudstvo dobro zapisati v spomin: Nemški socialisti in komunisti so v službi nemškega nacionalizma in vrše nad slovenskim narodom na Koroškem najhujše nasilje in izdajstvo. Nemški komunisti se bore na strani nemških veleposestnikov in kapitalistov, na strani prodane avstrijske birokracije in nazadnjaštva

proti slovenskemu delavnemu ljudstvu, ki bije zadnji odločilni boj za svoje pravice.

Kdo bo poslej še verjel v socialistične fraze o internacionalizmu in razrednem boju? Kateri resen slovenski delavec in delavka še more ostati v vrstah socialne demokracije in komunizma, teh dveh najzvestejših zaveznikov nam sovražnega nemškega nacionalizma in kapitalizma?

Kaj pravijo na početje nemško-avstrijskih sodrugov slov. socialni demokratje in komunisti? Kdaj bodo dvignili svoj glas proti nacionalni zagrizenosti teh svojih sodrugov — oni, ki drugače tako grome pri nas proti nacionalizmu? Naj pridejo z barvo na dan!

Laški socialisti komunistične smeri prepričani o propadu ruskega boljševizma.

LDU Trst, dne 6. oktobra (Stefani) Včeraj popoldne se je parlamentarno-socialistična skupina sestala k posvetovanju, katerega se je udeležilo 55 članov vodstva stranke in zastopnikov splošne delavske zveze. Passigli je poročal o političnih razmerah v Julijski Benečiji. Poročilo je bilo odobreno.

Na to je poročal odposlanec Bombacci o položaju v Rusiji in je izjavil, da se, ako se revolucija ne razširi po vseh ostalih deželah, tudi v Rusiji osnuje socialno-demokratska vlada. Ravnatelj lista »Avanti« Serrati je opozarjal na ravnodušnost, ki jo kažejo ljudske množice v Rusiji napram novemu režimu, in je omenil, ali bodo pač boljševiki zmorni, da bodo vztrajali na dosedanji poti razširjevanja splošne revolucije. Serrati je še pristavil, da ruska revolucija ni končana. Celo Ljenu je izjavil, da je za to treba še najmanj 50 let. Serrati meni, da je za ureditev transportnih razmer v Rusiji potrebno še več desetletij.

Opomba uredništva: Iz tega poročila laških socialistov sledi to-le: Več

voditelj laških socialistov radikalne komunistične smeri je pred časom odšlo v Rusijo, da ondi stopijo v stik z Ljenuom, prouče ruske razmere na licu mesta ter potem v Italiji razplamte boljševiško akcijo. Pred kratkim so se ti laški delegati vrnili iz Rusije. Po socialističnih listih je bilo od tistega časa dalje opažati večjo zmernost. Mnogi voditelji so se izražali naravnost obupno o razmerah v Rusiji. Slabe razmere v Rusiji, posebno pa nemogućnost boljševiškega režima nam kaže gornje poročilo o seji laških socialistov. Mesto boljševiške vlade v Rusiji obeta Bombacci, da bodo prišli na vrh zmerni socialdemokrati. Ljudstvo v Rusiji je ravnodušno napram boljševiški vladi, ki niti v 50 letih ne bo kos položaju.

Iz tega jasno sledi, da je nasilna revolucija nesmisel in nesreča za ljudstvo. Jasno sledi pa tudi, da bo sprememba gospodarskega reda možna le na podlagi načel, ki jih zastopa krščanski socializem. Vsa druga pota vodijo ljudstvo v prepad!

Razkol med češkimi socialisti.

LDU Karlóve Vari, 6. oktobra. (Dun. KU) Po skoraj dvajseturnih, večkrat prekinjenih pogajanjih med zastopniki zmernih socialistnih demokratov ter socialistnih demokratov libersko-moskovske smeri, so se ob dvaindvajsetih določile smernice za skupno delovanje celokupne nemške socialne demokracije na Češkoslovaškem. Glede diktature proletariata so se sporazumeli v to, da se more ustanoviti diktatura proletariata šele takrat, ako bi se pojavile nasilnosti od nasprotne strani. Vendar pa so zmerni socialistni demokratje odklonili pristop k tretji internacionali. To vprašanje je ostalo do nadaljnjega odprto. Nadalje so sklenili, da bi se vstopilo v koalicijsko vlado le tedaj, ako bi

to zahteval celokupni proletarijat. Kongres proletarcev so pooblastili, da naj izdela smernice za delavske svete. Obe stranki bosta skupno delovali. Glasovanje se je odgodilo na jutri.

NOVE ŽELEZNICE V JUGOSLAVIJI.

LDU Belgrad, 6. oktobra. (ZNU) Uprava za zgradbo železnice je prejela kredit 40 milijonov dinarjev za prepravo železniške proge Ljubljana—Belgrad—Solun. Di kredita se uporabi za dovršenje pričetega dela na progah ozkotirnih železnic.

LDU Belgrad, 6. oktobra. (ZNU) Ministru za promet je bil predložen načrt za zgradbo železniških prog v dolžini 950 kilometrov. Te proge se bodo gradile, v kolikor bo na razpolago kredit, v teku 50 let.

Delavec in plebiscit.

Narodnost ni najvišje; vendar višje ko obveznost do soljudi, je samo še obveznost do Njega, od katerega so ljudje.

Koroško ljudstvo je občutilo na svoji koži, kaj znači teptanje te obveznosti. Ken je spadalo k temu plemenu in ne k drugemu, je bilo teptano. S prva mu niso jemali jezika naravnost, jemali pa so mu vse važne pravice. Vzeli so mu oblast in so jo prilastili sebi. Ugrabili so mu zemljo in jo zasedli sami. Pobrali so mu sinove in jih usuznjili sebi. Samo z enim zločinom so mu prizanesli do današnjih dni vsa stoletja — silili ga niso, da se odpove poštenja, da laže. Ta zločin je bil pridržan modernemu stoletju, dobi liberalizma in začel ga je vprizarjati v imenu avstrijske države patron nacionalističnega liberalizma, predstavitelj svobodomiselnosti, cesar Jožef II.

V tem toku so začeli jemati slovenskemu ljudstvu poslednje, kar mu je še ostalo, čast značaja. — Zapeljevali so ga in silili v narodnostno laž. Slovenec naj izdaja, prodaja, zatajuje svoje sorojake. Oče se naj izneveri sinu, sin očetu, brat bratu in svoji materi. Tako smo dohili družine, kjer je bil sin renegat, v drugi hči in podobno.

Kar ni šlo pri odraslih ljudeh, so poskusili pri otrokih. Otrok v šoli je moral zlobudrati, da ni tega rodu, katerega je in da je Slovenec biti nekaj sramotno grdega. Dokler ni znal biti Nemec, so ga smeli drugi otroci v šoli zasramovati in učitelj mu je obesil tablico okrog vratu z napisom: »Ich bin ein windischer Esel.« — »Slovenski osliček sem.«

Kazen nad nemški rod je prišla, kakor pride nad vsako nemoralno. Velika nemška moč se je sesula in že hodijo tisti, ki so zatirali bedno slovensko ljudstvo kakor Faraon, k istemu zaničevanemu slovenskemu ljudstvu v Jugoslavijo kruha in zaslužka prosit. Vsak greh doživljuje svojo kazen. Naj bo to svarilo nam.

Delavec na Koroškem! V tvojih vrstah je še mnogo, mnogo zlatih zrn. V zapuščenosti in zatiranju je marsikomu klonila glava. Imamo pa tudi sijajnih zgledov, da je mnogi raje zgubil kruh in zaslužek in stan, nego da bi prodal značaj svoj in odstopil od pota poštenosti.

Naši delavci, v naši organizaciji, so že storili svojo dolžnost. Ko ni uradnik in vlastelin in marsikdo drugi več upal in ne hotel poznati siromašnega slovenskega Verova, so se že združevali delavci na Koroškem sami v nemško nasilni stari Avstriji v skupine in se ponosno nazivali ne samo Slovenci, ampak tudi Jugoslovani. Ti ljudje bodo tudi sedaj in v bodoče storili častno svojo dolžnost. Ob plebiscitni uri se bo morala poskriti nemška socialna demokracija. Proletarec slovenski hoče tudi na narodnem polju svojo prostost.

Žrtev je navajen. Vzeli so mu vse, samo značaja ne. Sedaj dobiva nazaj vse, pa samo tam, kjer je obranil pripravljenost: Žrtvovati vse, samo svoje osebne časti ne. Delavci koroški, Jugoslovanska Strokovna Zveza želi, da ste ji v ponos ob plebiscitu!

A. K.

ZA PREHRANO REVEŽEV.

LDU Belgrad, 6. oktobra. (ZNU) Gospodarsko-finančni odsek bo odobril ministru za prehrano in obnovo države kredit 20 milijonov dinarjev za nabavo živil za obubožane kraje. Siromašnim prebivalcem v teh krajih se bo delila hrana brezplačno, nekoliko bolj premožnim za polovično ceno, premožnim pa za vso ceno.

Vojakom nekdanjega c. in kr. 7 (koroškega) regimenta.

Hvala Bogu, strašni dnevi in leta vojne trpljenja so minula. Doma smo, svoja dela zopet v miru opravljamo, že smo skoraj pozabili na grozote vojske. Nikoli pa bo minula, nikoli se pozabila čast in junaških mučenikov, trpinov, ki so padli in trpeli po tuji krivdi, za tuje grehe. A tudi za to moramo poskrbeti, da nas ne

bodo krivični nemški generali in oficirji nikoli več mogli goniti v vojno smrt in vojni pekel!

»Zimarji«, ali se še spominjate, kaj vse ste morali trpeti? Ne le vse tisto, kar je trpel vsak soldat v prvi liniji, ne le na telesu! Vi ste morali kot Slovenci pod kruto nemško komando še veliko več prestati, na telesu in na duši. Zato, ker ste Slovenci, ste morali opravljati najslabše, najbolj težavne in nevarne službe. Grdo so Vas gledali in sramotili kakor manj vredne ljudi, kakor izdajalce. Upravba Vam niso hoteli dati, avanzirati Vas niso pustili, pri menaži, pri monturi, pri fasengah so Vas krivično zapostavljali. Bolj sovražno je gledal na Vas nemški lajtnant, havptman ali feldvebel, kakor pa sovražni Italijan ali Rus! Če je regiment zmagal, so rekli, da je to nemški regiment. Če nam je šlo slabo, so pa rekli, da so temu krivi »čusi« ali »bindišariji«, kakor so nas zmerjali in špotali. Pol regimenta nas je bilo Slovencev, pa so lagali, da nas je le po tri od sto. Slovenskih oficirjev nam niso dali, slovensko pošto so dostikrat proč metali, če smo slovensko govorili, so nas preganjali in zmerjali. Zaradi slovenskih pridig so mene zmiraj grdo gledali in mi prepovedovali, da ne smem Slovencev govoriti po domače. Pravični oficirji, kakor oberst Hubinger, so bile redke izjeme, velika večina so bili najgrši tirani, brez usmiljenja, kakor Gradl, Stine in drugi. Za nobeno ceno ne smemo pustiti, da bi nam ali tistim, ki pridejo za nami, še kdaj komandirali taki krvoločni, krivični tuji, brez usmiljenja, brez ljubezni do nas Slovencev. Nismo pa še popolnoma rešeni te nevarnosti!

V Celovcu in v Gradcu čakajo lačni oficirji službe. Drugega dela ne znajo in ne marajo, le soldate bi še radi martrali. Ker pa Nemcev nimajo dosti, bi radi zopet slovenske »Zimarje« dobili pod svojo komando. Še zmeraj upajo, da se bo toliko Korošcev ujelo na njihove limance, da bodo zdaj glasovali za »Tajčistrjih«, ki ne more ne živeti ne umreti. Potem bi prestrašeni oficirji in pijontarji zopet dobili svoje delo in svoj kruh, Vi pa zopet svoje rabeljne. In zopet bi delali vojsko z Vami, zopet Vas bi imeli za »Kanonnenfutter« in za »Stimmvieh«, kakor prej. Zopet bi bili Vi lačni hlapič in marterniki, oni pa siti gospodje in trinogi.

Kakor je Bog v raji postavil pred Adama dober in slab sad, tako je zdaj pred Vas postavil našo lastno državo Jugoslavijo in Slovencev sovražni »Tajčistrjih«. Na obe strani imate odprta vrata, svobodno boste volili, kam hočete. Videli sem Vaše trpljenje, Vaše rane v vojski. Z Vami sem hodil po Karpatih, po Galiciji, čez Dnješter, naprej in nazaj, iz boja v boj, na Doberdob, po koroških gorah, po italijanskih hribovih, na Asolone, Grappa, Tomatico, Spinuccia, Pertica in drugih. Poganjali sem se za Vas pri oficirjih, prosil Boga za Vas. Pri Področčici sem se kot legijonar bojeval za Vašo svobodo. Vsak dan se pri sv. maši spominjam tovarišev, ki so padli v vojski. Danes pa stopam v duhu s tem pisanjem pred Vas in Vam kličem: Brez krvavega boja, brez kanonov in pušk, z belvo glasovnico se enkrat za vselej rešimo nemških pijontarjev in oficirjev, pretrgajmo zeleno istrjarsko kvarto in jo položimo zraven cele bele kvarte, da bo videl Anglež in Francoz, da tudi mi znamo premagati ošabnega Nemca. Stopimo tudi k sosedom, okoli prijateljev in zlahte in jih

pregovorimo, naj vsi tako store, da nas Nemec in Lah ne bosta komandirala.

»Zimarji! Naprej v glasovni boj za našo Jugoslavijo, zoper naše stare zopernike Nemce in Labe!

Tako končam svoje pisanje in Vas prijateljsko pozdravljam čez visoke gore Karavanke iz bele Ljubljane!

Vaš znani

Jernej Hafner, Feldkurat.

Proti šurnemu delavniku.

Belgrad, 4. oktobra 1920.

Sobotna seja narodnega predstavništva je bila zelo zanimiva, ker nam je pokazala mišljenje ministrskega predsednika o osemurnem delu. Gosp. ministr. predsednik je med drugim rekel, da je osemurni delavnik nesreča za obrt, industrijo in kmetijstvo. S to izjavo se je ministr. predsednik postavil na protidelavsko, kapitalistično stališče. Ministr. predsednik bi moral vendar vedeti, da se nahaja sedaj na tisoče in tisoče ljudi, ki ne morejo dobiti dela in kruha vključno osemurnemu delavniku. Toda kaj to, to ni nič, delavec je na svetu za to, da služi in molči.

Toda gospodje naj si premislijo dobro, kaj nameravajo. Delavstvo si ne bode dalo vzeti v boju pridobljenih pravic. To naj si zapomni vsakdo. Ako gospoda misli, po ovinkih potom kakih pooblastil ali pa brez istih izvesti na škodo delavstva zakonske odredbe, utegne ugrizniti v kislno jabolko.

Krščansko-socialno delavstvo bo z vso energijo nastopilo proti vsaki taki nakani.

Ministrski predsednik je sicer s to izjavo pokazal tudi pomen dela. Pozabil pa je na varstvo onih, ki delo izvršujejo. Zakaj g. ministr. predsednik ni poudarjal v povzdigo dela potrebe zakona o socializaciji podjetij? To bi bila pot, po kateri bi se dvignilo narodno gospodarstvo, ne pa pot delavskega suženjstva.

Kakor se vidi, ima izvestna gospoda po vseh skušnjah še vedno zelo malo smisla za splošno socialnoboljšanje delavnih slojev. Zato mora pa delavstvo pred vsem samo skrbeti, da se napravi red. Vseled tega v krščansko-socialno organizacijo! Jos. Gostinčar.

BOJI MED POLJAKI IN RUSI.

LDU Poznanj, 5. oktobra. (Brezlično). Frontno opročilo od 5. oktobra: Sovražnik beži proti vzhodu. Njegove čete so demoralizirane in se več ne upirajo. Konjeniške predstraže naših zasledovalnih oddelkov so dospole do Koidanowa in Stankowa. Včeraj so Litvanske čete po mnogih s težkim topniškim ognjem podpiranih naskokih zasedle Mereczarko. Naša protiakcija se je že pričela. Siloviti boji se vrše pri Oranyju. Močnejše boljše Litvanske čete pripravljajo napad na severu.

LDU Pariz, 6. okt. (Havas) »Daily Chronicle« javlja iz Rige: Poljski in ruski pooblaščenca so se dogovorili, da podpisajo v petek pogodbo o premirju in o predhodnem miru.

LISTEK.

François Coppée (član franc. akad.):

Nezgoda.

Iz francoščine prevel P. V. B.

Saint-Médard, stara cerkev v rue Mouffetard,* ki je bila pred čvnm časom znamenita zaradi dijakona Parisa in zamaknjencev, je zelo revna župnija. Predmestje ni preveč verno in cerkveni predstojnik shaja gotovo prav težko. V nedeljo je jako malo ljudi pri službi božji in same ali skoraj same ženske; kakih dvajset meščank iz okraja in deklet v rutah. Od moških prihajajo samo trije ali štirje starci v kmečkih suknhah, ki poklekajo poleg stebra na goli kamen, tišče kapo pod pazduho, spuščajo med prsti velik rožni venec, premikajo ustnice in dvigajo oči proti obokom kakor podobe na cerkvenih oknih. Med tednom pa ni nikogar. Ob zimskih četrtkih odmevajo zidovi za par trenutkov od težkih korakov učencev krščanskega nauka, ko ti prihajajo ali odhajajo. Včasih pride še kaka revno oblečena žena, ki vleče za seboj enega ali dva otroka in nosi dojenčka na rokah in prižge malo svečo na oltarju kapele Brezmadežne. Ali pa se čuje od krstnega kamna kričanje novorojenčka, ki ga krstijo, ali pa še bolj pogosto se vrši pogreb reveža: krsta iz smreke, pokrita s črno preprogo, počiva na dveh podstavkih, duhovnik jo blagoslovila v na-

* Pariška ulica.

Pojdimo na delo!

Delavci! Delavke!

Ali se še spominjate, kako navdušeno in radostno ste pozdravljali ujedinjenje troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev? Slovensko krščansko socialno delavstvo je bilo, ki je v časih med vojsko, ko je bilo to silno nevarno, ko si tvegal svojo glavo, če si sklical shod in prišel nanj, prirejal črno-rumenim oblastem nenaznanjene shode, na katerih ga je v prvi vrsti ustanovitelj jugoslovanske krščanske demokracije rajni nepozabni dr. Krek bodril in navduševal za to, kar je moralo priti: za Jugoslavijo. In ko je v bojih za ljudski blagor v borbi za boljšo bodočnost jugoslovanske krščanske demokracije, v vojski za našo staro pravdo prenehalo biti njegovo za ljudstvo vneto srce, katero ni moglo več prenašati gorja, ki so ga zrla njegove oči, je slovensko katoliško demokratsko delavstvo korakalo na čelu SLS v borbi za ujedinjenje našega rodu. Naša katoliško demokratska delavska organizacija je še pred prevratom prirejala poleg sestankov v delavskih krajih socialne tečaje, na katerih se je delavstvo navduševalo za svetinje, katere nam je užgal naš ustanovitelj, katerega zemeljski ostanki čaka o vstajenja tam na ljubljanskem polju pri Sv. Križu.

Ko se spominjamo zdaj te dni tretjih obletnice smrti našega ustanovitelja in ko kipe k nebu molitve za blagor njegove duše, se utaplajo naši spomini nazaj v tiste čase, ko nas je vodil k sijajnim zmagam v silnih volivnih borbah, v katerih smo se borili za naša načela, katera so večno resnična, ker so načela krščanske pravice in smo branili z volivnimi listki naše narodne pravice najzatranejši med zatiranimi; slovenski krščanski socialni delavci in delavke.

Ob tretji obletnici smrti rajnega našega dr. Kreka nas zopet vabijo in kličejo vojne fanfare na meidan: na veselji Loj, ko bomo morali z volivnimi kroglicami, ne več z voliv. glasovnicami storiti svojo volivno dolžnost do naše jugoslovanske katoliško demokratske delavske organizacije.

Prvič bo slovensko ljudstvo v naši mladi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev volilo narodne poslance v ustavotvorno skupščino. In mi krščansko socialni delavci smo dolžni svoji preteklosti, dolžni naukom in načelom rajnega dr. Kreka, da udarimo s tisto vneto, s tistim ognjem in navdušenostjo in požrtvovalnostjo v volivni boj, s katero nas je vodil na boj v neštehtih borbah naš rajni Evangelist dr. Janez Krek.

Volitve nekaj in zdaj! Boriti se nam je ravno s tistimi nasprotniki, s katerimi smo pred vojsko tolikokrat merili svoje sile in moči.

Naši stari liberalci so ostali taki, kakršni so bili pred vojsko, samo svojo razcapano narodno napredno obleko so vrgli proč in si nabavili novo obleko in prekrstili ime svoje stranke v »demokratsko«, katero besedo so si izposodili od socialnih »demokratov«. Ker Janez ne pozabi, kar se je Janezek naučil, so izkopali stare bukvice, ki jih je znal že Martin Luther na pamet in gonijo v svojih časopisih staro lajno proti duhovnikom: farška gonja je na livadah naših demokratov zopet vzklija v cvetje in sad. In ker so demokratski liberalci ravno taki, kakor so bili stari naši narodno napredni liberalci, so se pričeli

igrati »špiceljne« in pišejo bukvice, v katerih prav po otročje specljajo, če je kdaj pred leti avstrijsko lihnil, toda po zablajo, če bi se nam vzljubilo, da bi lahko izdali debelo knjigo črno rumene limone v vezani in nevezani besedi, katero bi mešali njihovi prvi veljaki in po njihovem zgledu njih ponižni postreščki. V vojski: pristajati demokratske stranke obogatiti, še bolj so znali izkoristiti položaj v Jugoslaviji, kakor povsod drugod po svetu, zlasti v taboru meščanskega kapitalizma, liberalcev ali demokratov.

In ve delavke, ne pozabite, da so ravno demokrati oropali svete Vaše pravice, da ne volite v ustavotvorno skupščino.

Socialno demokratska delavska organizacija je razpadla zdaj v dva tabora: socialne demokrate in v komuniste. Proti obema strankama mora iti krščansko-socialno delavstvo v boj z zavestjo, da ne bodo zadovoljivo rešili delavskih zahtev Kristani in ne dr. Lemeži in Vencajzi.

Delavci! Zdjaj se v posameznih občinah razpolaga o voliv. imeniki. V Ljubljani je dr. Tavčarjev magistrat sestavil tabele imenike, da je izpuščenih zelo veliko naših somišljenikov, med njimi celo mojih, kateri že desetletja in desetletja stanojajo v Ljubljani. Kakor morate ljubljanski somišljeniki volivci SLS skrbeti, da boste vpisani v volivni imenik, ravno tako morajo povsod naši somišljeniki paziti na važno reklamacijsko postopanje.

Na plan vsi! Zdjaj je vojna volivna ba. Zato vsi na noge! Od moža do moža. Predramiti se morajo vsi zaspanci!

Z najodločnejšo in najkrepkejšo agencijo bomo najdostojnejše proslavili tridesetico smrti nepozabnega ustanovitelja naše organizacije, dr. Janeza Ev. Kreka.

Volivni boj.

SOMISLJENIKI, NA DELO!

Zaupniki, pregledajte, če so vsi naši somišljeniki-volivci vpisani. Če niso vpisani, morate takoj z reklamacijsko zahtevati, da jih vpišejo. Za vsakega izpuščenega volivca je treba pri županstvu vložiti posebno reklamacijo.

Gotovo je mnogo nasprotnikov opravljeno vpisanih. Poskrbite takoj, da bodo iz imenikov črtani.

Vlagajte takoj pravilno opremljene reklamacije. Obrazce vam je takoj štvo S. L. S. doposlalo.

Sedaj je najvažnejše volivno delo: da uredite volivne imenike.

Volivni imeniki so razpoloženi pri občinskih uradih.

Zaupnike v vseh občinah pomagamo, da posvete vso skrb popravili volivnih imenikov. Noben naš somišljenik ne sme vsled volivnega imenika izgubiti volivne pravice, noben nasprotnik ne sme neopravičeno voliti!

Volivni odbor S. L. S.

Iz Tržiča. V volivni imenik je vpisanih 492 volivcev. V nedeljo 10. t. m. bo ob 12. uri popoldne v Domu župnijskega somišljenikov SLS za ves tržičski sodni okraj. Govorilo se bo o volitvah in kandidatih na iste.

Shod narodnih socialistov v Kamniku. V nedeljo so pri nas imeli narodni socialisti svoj strankarski shod. Že pred otvoritvijo shoda so

glici pred malo skupino žensk, kajti moški so svobodomislec in čakajo na konec obreda v sosedni gostilni, kjer popiva o.

In tako ve stari duhovnik Faber, eden župnijskih vikarjev, prav dobro, da dobi v treh slučajih pri svoji spovednici komaj enega človeka, ki bi se hotel spovedati; poslušati mora večinoma prav malo zanimiva izpovedanja nekaterih dobrih ženic. Toda on je človek dolžnosti in ob torkih, četrtkih in sobotah točno ob sedmi uri prihaja redno v kapelo sv. Janeza, moli nekoliko časa in odide, če ni nikogar.

Nekega večera prošle zime je šel abbé Faber, boreč se z odprtim dežnikom proti silni nevihti, težko po rue Mouffetard v župnišče in ker je skoraj gotovo vedel, da bo zastoj, je obžaloval, da je zapustil toplo peč v svojem malem stanovanju v rue Shomond in veliko »živiljenje svetnikov« odprto na mizi, na katero je bil položil svojo očala. Toda bila je sobota zvečer, dan, na katerega prihajajo stare vdove, ki žive od svojih prihrankov in meščanskih penzijah v obližju, k spovedi, da zamorejo drugi dan k obhajilu. Vestni duhovnik se torej ni mogel oprostiti in se je vsedel v hrastovo spovednico in kakor točen blagajnik odprl vratica, skozi katera so pobožni ljudje, za katere je spoved nekaka hranilnica za paradiz, tedensko oddajali svoje grehe.

Abbé Faber je bil tembolj slabe volje, da mora na cesto, ker je bila ta sobota plačilni dan in po navadi je takrat ure Mouffetard mrgolela ljudi in sicer takih, ki so bili prav slabo razpoloženi za duhovniško obleko. Kaj je pomagalo, da je bil svet človek, moral je oči povešati pred sovražnimi

pogledi in zatiskati ušesa pred razžaljivimi besedami, ki jih je vlovil, ko je korakal mimo. Nekega žganjetoča se je abbé posebno bal, bil je sijajno razsvetljen s plinom in alkoholov smrad je prihajal skozi odprta vrata, skozi katera je mogel videti sode z napis: absint, grenčica, madeira, pelinkovec itd. Pred to prodajalno je vedno stala skupina veseljakov v delavskih oblekah in kapah in je pozdravljala ubogega abbéja, ki je bežal po trotoarju, na prav žaljiv način.

Vkljub temu je prišel ta dan abbé Faber nemoteno v svojo cerkev, kajti vsled slabega vremena so bile ceste prazne. Pomočil je kazalec v blagoslovljeno vodo, se pokrival, napravil kratek poklon glavnemu oltarju in šel v spovednico. Vendar ni prišel zastoj, nekdo je čakal na spoved.

Bil je moški! To je bila redka in izvanredna stvar pri Saint-Médardu. Ko pa je spoznal abbé Faber pri rdeči luči svetiljke, ki je visela z oboka kapele, delavske obleke in željane podplate klečečega moža, si je mislil, da je to gotovo delavec, ki je ohranil svojo vero in dobro navado izvrševati verske dolžnosti. Brezdvomno bo spoved, ki jo bo poslušal, ravno tako vsakdanja, kakor one kuharice iz rue Monge, ki se je spovedovala, da goljufa pri nakupovanju in vedno govorila o povračilu. Duhovnik se je celo nasmehnil, ko se je spomnil kratkih besed, ki jih je povedal možak iz predmetja, ko je prišel po spovedni listek za poroko: »Jaz nisem niti ubijal, niti kradel. Ostalo me lahko sprašujete.« Tako je stopil vikar mirno v spovednico. vzal precejšnjo prizo tobaka

in hladno odstranil malo zeleno zaveso, ki je zapirala okence.

— Gospod župnik... je jecljal nepojten glas, ki se je trudil govoriti tiho.

— Jaz nisem župnik, dragi prijatelj!

Molite vero in imenujte me; moj oče.

Možak, čegar obraza abbé Faber v temi ni mogel razločiti, je počasi izgovarjal molitev, katere se je menda s težavo spominjal, potem pa je z globokim glasom začel:

— Gospod župnik... ne... moj oče... oprostite, če ne govorim tako, kakor je treba, toda jaz se že dvajset let nisem spovedal, odkar sem zapustil deželo... Šel sem, kaj se to pravi... človek, v Parizu. Sicer pa nisem bil slabši kot drugi in sem si rekel: »Ljubi Bog je gotovo dobro delal.« To pa, kar imam danes na vesti, je preveč. To pa, kar imam danes na vesti, in vi me morate poslušati, gospod župnik... jaz sem človeka ubil!

Abbé je kar poskočil na svoji klopi. Morilec! Ni šlo za raztresenost pri molitvi za obrekovanje bližnjega in druge malenkosti starih ženic, ki jih je površno poslušal in z mirno dušo odvezal. Morilec! To čelo, ki je bilo tako blizu njegovega, je razdilo in nosilo misel zločina; te roke, sklenjene v spovednici, so bile morda še omadeževane s krvjo! V svoji razburjenosti, v kateri je bilo tudi nekaj strahu, je našel abbé Faber stare, obrabljene besede:

»Spovej se, moj sin... Božje usmiljenje je neizmerno.«

»Poslušajte torej celo povest,« je rekel mož z naglasom, ki se je tresel vsled globoke boli. »Jaz sem židarski devec in sem prišel v Pariz pred več kot dvajset

imeli sejo, na kateri so izvolili odbor stranke. Navzočih je bilo vsega skupaj devet narodnih socialistov. Za izvoljenega odbor sta glasovala dva. Navzočih ni bilo še okrog 30 komunistov in trije krščanski socialci. Ne bi poročali o krščenju, ko bi ne kazal, da se v Kamniku ta struja drži le radi terorja od zgoraj in jo vodijo petolizniki, lepše rečeno koristolovci. Kot govornik je nastopil urednik »Jugoslavije«, ki je poudarjal, da so vse druge stranke nezmožne delavcu pomagati, edino le narodni socialisti bodo izpeljali delavski program (morda speljali, kolikor se niso, delavce v liberalno žrelo). Odgovarjali so mu komunist Sitar in drugi so drugi, kakor tudi tovariš Kogej. Govornik je bil ves zmeden in nikakor ni mogel stvarno odgovoriti na ugovore. Omenil je pač, da so mislili narodni socialisti delovati skupno s socialistimi demokrati (seveda proti klerikalcem), toda so to misel opustili. Ne zdi se nam več čudno danes, da se socialisti demokraciji tako zanimajo za te žoltokoče, morda bodo pa pri volitvah nastopili kot bratci skupaj. Zivio! Ves šod je bil le polomijada in fiasko za narodne socialce. Drugičkrat si bodo gotovo prej premislili, preden bodo zopet sklicali javni šod v Kamniku. Drugače je šod med ironično debato v redu postal. Le proti koncu so par vinskih bratcev skelele roke. Posebno se je med njimi odlikoval Rems, katerega še vedno jezi, da je moral neprosto voljno frčati iz Kamniškega doma. Šod se je končal brez vsakih sklepov in resolucij. Zaključili so ga komunisti s tem, da so pričeli peti svojo pesem. Slavnim narodnim socialistom so jo poslušali z donjim obrazom, kot bi jedli kisle kumarice. Saj se nam smilijo iz srca, želimo jim, da se jim še do časa odpro oči in da zapuste tabor kapitalističnih petoliznikov.

Litija. (Narodno-socialistična) Ker se bližajo volitve v konstituanto, se je že tudi pričela licitacija volivcev. Licitanto je pričela narodno-socialistična stranka s šodom v Litiji pred cerkvijo na planem, da bi ja vsak, kdor je bil v cerkvi, bil navzoč tudi pri licitaciji. G. načelnik Držič je udrihal radi lepšega po vseh strankah, napadal Narodno predstavnštvo, da nič ne dela, kot da ministri bašejo svoje žepe, napadal svobodno trgovino, a ni povedal, da je ravno liberalno-demokratska stranka zahtevala svoboden izvoz. Zažigal je rimsko in berlinsko internacionalo, rekoč, da sta obe pogoreli leta 1914. G. Držič gotovo še ne vé, da je bila krščanska delavna internacionala šele pred kratkim ustanovljena, če pa on misli z »rimsko internacionalo« katoliško Cerkev, se zelo moti, so že močnejši butali ob to skalo, pa je niso podrli. Svetujemo, naj g. Držič nekoliko študira zgodovino. Kautsky pravi: Die Pfaffenfresser von heute dürfen nicht allzuviel rühmen... Pa tudi glede berlinske internacionalne, to je socialne demokracije, se on moti, prej bo še konec narodno-socialistične stranke, kot pa katere teh organizacij, ki jih gosp. Držič meče na grmado. Svetujemo pa,

naj gospod podere najprej eno internacionalo, potem naj se loti druge, ker drugače se mu zna zgoditi, da si razbije glavo in svojo narodno-socialistično stranko, internacionale pa bodo naprej obstojale. Druge nevarnosti v njegovem govoru ni bilo. Nato je nastopil g. Juvan, in prava licitacija se je šele sedaj pričela. Kar je imela S. L. S. in Jugoslovanska strokovna zveza z svojem programu, kar je obetala socialna demokracija delavcem, vse to si je g. Juvan prilastil kot »program« narodno-socialistične stranke. Delal je velike obljube. S tem »programom« se bomo še prihodnjic nekoliko pečali, ker zasluzi, da si ga malo bolj natanko ogledamo.

Novo mesto. (Narodno-socialistična komedija.) V sredini tedna so nam oznanili letaki na postaji, v soboto jutraj pa tudi v mestu, da nas v nedeljo ob 10. uri osrečijo novi evangelisti — N. S. Ob nedeljah dopoldan je na urvomestnem trgu navadno precej občinstva, ki prihaja iz mesta in okolice v frančiškanske cerkev k sv. maši, kljub temu se je pred mestno hišo zbralo komaj par sto ljudi, po večini radovednežev in železničarjev, kateri zadnji so v tolažbo govorniku na koncu malo »vdarili«. — Šod otvori predsednik novomeške podružnice Z. J. Ž. in postajenačelnik v Mirni peči G. Pečenka v imenu krajevne organizacije N. S. S., ki da besedo ta. niku N. D. O. Tavčarju iz Ljubljane, katerega govor je bil ob kratkem tale: O kapitalizmu, verižnikih, o draginji, o novi trošini na živila in podobne stvari, ki jih dannadan čitamo po časopisih. Vseh sedanjih neznošnih razmer pa so krive stare stranke — liberalci in klerikalci. Zato morajo stare stranke poginiti. Stare stranke imajo milijone za volitve. Odkod so milijone dobili za volitve, bodo morda morali položiti račun (najbrže ko pridejo N. S. na vladno krmilo). N. S. so za pametno gospodarsko politiko. Tudi za avtonomijo so. »Tri cele« pa imajo, ki jim ne privoščijo avtonomije in ti so: Železničarji, učitelstvo in uradništvo, to pa radi tega ne, da ne zavlada zopet Šusteršičev absolutizem. Vero pa imajo v srce, ne v politiki, katero bodo znali varovati (pač lahek posel). Za tem se oglasi g. Štefanovič, ki kot »nevturalist« v prav ironičnem tonu dopoveduje, da v mestu imajo J. D. Sarji postojanko, v katero naj sobratci N. S. nikar ne hodijo — v »škodov«. — Vrhunec teh komedij pa je bil »slavni« govornik, predsednik novomeške podružnice Z. J. Ž., ki je hotel kot »Goriški slavček« opevati lepoto naše zemlje, a hitro končal kot »slavni zgodovinar« polpreteklega časa s temle refrenom: 1912 se je začelo ono nevarno gibanje na jugu, ki je oznanjalo svetovni boj med Germanstvom in Slavstvom. Takrat je bila pri nas na krmilu SLS, bila bi lahko dreprečila svetovno vojno, ona je sokriva svetovne vojne in ima na vesti tisoče in tisoče vojakov, ki so umrli v strelskih jarkih. Liberalci so sicer tudi sokrivi, ker so bili dobili nek »migljaj« z Dunaja, imajo pa velike zasluge za ujedinjenje Jugoslavije. S tem je bil konec teh komedij, in »slavni« govornik Pečenka, kateri zasluži, da se odlikuje, povabi somišljenike na »zaupno« posvetovanje v gostilno Košak. Če so tam pri cvičku razdrali take ko zunaj na trgu, jih je drugi dan gotovo glava bolela; pa ne od cvička.

začel lastno gospodinjstvo, sem povedal Katarini, kar sem čutil za njo... Najprvo ni rekla ne da, ne ne. Vraga! Dobro sem vedel, da mi ne bo padla okoli vratu, saj nisem bil lep... Vendar je Katarina vprašala svojo mater, ki me je imela za izvrstnega delavca in zmenili smo se za zakon... Ah, imel sem par srečnih tednov. Videl sem, da me je Katarina samo sprejela, da me ni ljubila; ker pa je bila dobrosrčna, sem upal, da me bo ljubila neki dan zelo, zelo!... Seveda sem vse povedal Filipu, ki sem ga videl vsak dan pri delu in ko je bila Katarina moja zaročenka, sem hotel, da jo spozna. Vi ste morda že ugani-li konec, gospod župnik... Filip je bil lep človek, zelo vesel, zelo prijazen, vse, kar jaz nisem bil in ne da bi se potrudil, je bila Katarina naenkrat vsa blazna nan... Ah, bila je poštena in odkrita in ko je spoznala, kaj čuti, mi je takoj povedala... Tega trenutka ne bom nikoli pozabil. Bil je njen god in prišel sem ji voščiti, prinesel sem ji v škatljici zlat križec s srcem v sredi z lepim trakom... Sama sva bila zadaj v prodajalni in ravno mi je bila prinesla juho. Vzel sem škatljico iz žepa, jo odprl in ji pokazal zlati križec. Tedaj pa se je razjokala.

»Oprosti mi, Jakob,« mi je rekla, »in obdrži to za tisto, ki jo boš poročil. Jaz ne morem postati tvoja žena. Jaz ljubim drugega... jaz ljubim Filipa.«

Lahko si mislite, gospod župnik, da sem bil naravnost pijan v svoji boli. Toda kaj mi je bilo storiti, ko sem jih ljubil obdva? Saj to je bila njih sreča, če sta se vzela in ker je Filip vedno veseljačil in zapravljaj, sem mu posodil moj denar, da si je kupil pohištvo.

(Konec.)

Koroški Nemci popolnoma obupali. Navdušenje in samozavest Slovencev na višku.

Slovenska zmaga gotova!

Borovlje, 7. oktobra. Razpoloženje koroških Slovencev je izvrstno. Nemcem je popolnoma upadel pogum. V znak, da ne bodo glasovali, izročajo svoje izkaznice Slovencev. Slovinci bodo pa vsi kot en mož šli volit. Med njimi ni bilo še nikdar takega navdušenja ko je sedaj. O slovenski zmagi ni nobenega dvoma. Nemci hočejo sicer z vpadi organiziranih band iz Celovca in Beljaka, med katerimi se odlikujejo socialisti, preprečiti plebiscit. Toda gotovo je, da se nemški nameni ne bo-

do posrečili.

Od naše strani je storjeno vse, da se bo plebiscit vršil v popolnem miru in redu. O tem ni nobenega dvoma. Med slovenskimi volivci ni opaziti prav nobenega omahovanja in strahu, ker vidijo, da je od naše strani vse storjeno, da se v kali zaduš vsak nemški poskus.

Slovinci pojdejo v nedeljo z navdušenjem kakor še nikdar na volišče. Nikdar pa tudi ni bila slovenska zmaga na Koroškem sijajnejša od te, ki bo v nedeljo!

Politične novice.

+ Razmejitvena komisija na Štajerskem. LDU Maribor, 6. okt. V sredo in v petek preteklega tedna je bila razmejitvena komisija zopet na obmejnem ozemlju pri Sv. Urbanu in Sv. Lovrencu ter se je podrobno informirala o krajevnih razmerah in željah prebivalstva. Člani komisije razen našega komisarja generala Pliveliča so v soboto odpotovali na Dunaj, da se tam predstavijo avstrijski vladi. Po njihovem povratku v petek bo v kratkem padla odločitev končnoveljavnih mej med Košenjakom in Sv. Lovrencem. Pogajanja med našo in avstrijsko delegacijo radi mejne črte Sv. Duh—Mura so se v zadnjem času nadaljevala.

+ Demokratom se podira hiša. V Hrvatskem Primorju je ljudstvo zadnji čas začelo demokratom trumoma obračati hrbel. Celo med lastnimi pristaši se pojavlja hud odpor proti sestavi kandidatne liste in tudi Srbi groze z izstopom. Demokrati so zbegani in so za spodnje dele modruško-reške županije začeli sestavljati izvenstrankarsko kandidatno listo s pisateljem Car-Eminom na čelu.

+ Demokrati kandidati v zagrebški županiji. Demokratska stranka v Zagrebu hoče iti lovit kmetске glasove na ta način, da bo na čelo svoje kandidatne liste postavila kmeta Stepinca iz Krašiča. Med ostalimi kandidati so demokratske glave Juraj Demetrovič, Milan Pribičević, Joco Oreščanin in dr. Gliša Tadič.

Dnevne novice.

— Anton Lovšin †. Po dolgotrajni bolezni je dne 6. oktobra umrl v Radomlju pri Kamniku preč. gosp. zlato-mašnik Anton Lovšin v starosti 77 let. Pogreb bo jutri, v petek, ob 9. uri dop. na domačem pokopališču. Svetila mu večna luč!

— Ne hodite iskat dela na Francosko! Zunanje ministrstvo naznanja kompetentnim oblastem nastopno: Naš generalni konzul v Marseilleu javlja ministrstvu za zunanje zadeve, da prihaja v Marseille veliko število naših državljanov iskat dela. Razmere na Francoskem pa so skrajno neugodne za naše delavce. Večina potroši svoje prihranke in ker ne najde dela, se obrne na naše konzulate in na poslaništva za pomoč in za repatriacijo. Ker pa konzulati in poslaništva nimajo kredita za ta namen, morajo odbiti prošilce, ki potem v svoji gmotni bedi protestirajo in delajo škandale. Ministrstvo za notranja dela meni, naj bi vse policijske oblasti, ki izdajajo potne liste za Francosko in sploh za inozemstvo, odsvetovale in odvrčale delavce od tega, da bi si šli iskat dela v inozemstvo, ker dobe tam delo samo oni, ki opravljajo najtežje posle. Ker se pa v naši državi občutno uveljavlja pomanjkanje delavskih moči, bi bilo potrebno znižati število potnih listov za take osebe na najmanjše število.

— Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 26. sept. do 2. okt. dela 231 moških in 75 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 659 moških in 55 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 166. — Promet od 1. jan. do 2. okt. i. l. izkazuje 22.281 strank, in sicer 10.124 delodajalcev in 12.157 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 5789. — Dela iščejo: pisarniške moči, stavbni in strojni ključničarji, kolarji, sedlarji, krojači, natararji, natakari- rice, sluge, vratarji, strojniki, peki, mesarji, trgov. sotrudniki, sotrudnice, služkinje, vajenci, vajenke. — V delo se sprejmejo: hlajpci, poljski delavci, dekle, mizarji, zidarji, tesarji, zidarški delavci, gozdarski delavci, tehtničarji, pletarji, kotlarski kovači, livarji, bol. strežnice, služkinje, kuharice, sobarice, vajenci, vajenke itd.

— Špekulacija s plebiscitnimi znamkami. »Nar. Politika« poroča, da so plebiscitne znamke, ki jih je izdalo ljubljansko poštno ravnateljstvo, kupili trije zagrebški trgovci in sploh ne pridejo v promet.

— Iz Tržiča. Slavnj Zikov kvartet priredi tudi v Tržiču in sicer v telovadnici meščanske šole v ponedeljek, dne 11. oktobra 1920 ob 8. uri zvečer svoj komorni koncert s sledečim sporedom: 1. J. Haydn: godalni kvartet, D - moll; 2. P. J. Čajkovsky: godalni kvartet, D - dur; 3. A. Dvořak: godalni kvartet, F - dur (ameriški). Koncert bo za tržiško občinstvo povsem nekaj novega in mu bo nudil prvovrsten užitek, na kar opozarjamo zlasti okoličane, kosebno učitelstvo in duhovščino. Čisti dobiček so koncertantje blagohotno naklonili podpornemu fondu za revne učence meščanske šole. Predprodaja vstopnic pri ravnateljstvu.

— Otvoritev telefonske centrale pri poštne uradu Kokra. Pri poštne in brzojavne uradu Kokra se je otvorila dne 24. septembra 1920 telefonska centrala z javno govornico za krajevni in medkrajevni promet.

Ljubljanske novice.

SOMIŠLJENIKI V LJUBLJANI.

Volitve v konstituanto so razpisane in volivni imeniki razgrnjeni. Da moremo izvesti reklamacije, prosimo vse volivce SLS v Ljubljani, h kateri spada tudi Spodnja Šiška, naj vpogledajo volivne imenike, kateri so razporeženi vsaki dan od 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne in od 3. ure popoldne do 9. ure zvečer v čitalnici Jugoslovanske tiskarne, III. nadstropje.

Vsak volivec, somišljenik SLS je dolžan, da se v navedenem času zglaš, da se bo izposloval njegov vpis v volivni imenik, če je mogoče izpuščen!

Volivni odbor SLS za Ljubljano.

Ij Obletnico dr. Krekove smrti bo obhajala SKSZ s črno sv. mašo za pokojnika. Zadušnica se bo brala v soboto, 9. okt. ob pol sedmih v frančiškanski cerkvi. Vabimo naše delavce in delavke, da se v kolikor mogoče obilnem številu udeležijo sv. maše in tako izkažejo svojo hvaležnost do svojega najboljšega prijatelja.

Ij Somišljeniki SLS. Ker se je doglalo, da je zelo veliko naših somišljenikov izpuščenih iz volivnih imenikov, je nujno potrebno, da se vsi naši somišljeniki zanesljivo zglaš v Jugoslovanski tiskarni, da se dožene, če so vpisani v volivni imenik ali ne. Čim prej vpogledate imenike, tem bolje!

Ij Seja glavnega volivnega odbora S. L. S. za Ljubljano se vrši danes ob pol osmih zvečer v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje. Vsi krajevni odbori naj prinesejo obdelane volivne imenike s seboj. Ker je seja velike važnosti z ozirom na bližajoče se volitve, pridite vsi in sigurno. — Predsednik.

Ij Vsa pojasnila za reklamacije daje tajništvo glavnega odbora S. L. S. vsak dan od 8. do 12. in 2. do 6. ure v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje, kjer so razgrnjeni imeniki. Prihajajte in prepričajte se vsi, če ste vpisani. — Predsednik.

Ij Vincencijeva in Elizabetna konferenca »Marijinega Oznanjenja« v Ljubljani ter Elizabetna konferenca v Spodnji Šiški prirede v nedeljo dne 10. oktobra ob 7. uri večer v veliki dvorani hotela »Union« veselico s srečolovom in šaljivo pošto. Pri prireditvi svira godba dravske divizije. Vstopnina za osebo znaša 6 K. Ker je dobiček namenjen podpiranim siromakom, vdovam in sirotam, vabimo slavne občinstvo, da v obilnem številu poseti to dobrodelno veselico.

Ij Osebe, ki se zanimajo za francosko-slovensko organizacijo, naj se sigurno javijo v ponedeljek, 11. oktobra ob 6. uri večer v Narodnem domu, pisarna Franco-Slovene. (k)

Ij Nogometna tekma. Danes ob 16. uri se vrši na prostoru Ilirije pred državnim kolodvorom nogometna tekma Ilirija rez. proti Sparta. (k)

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

OBČNI ZBOR JSZ.

Vsem skupinam naznanjamo, da bo 24. oktobra izredni občni zbor JSZ. Razprava bo o novih prispevkih. Po možnosti naj vse skupine pošljejo svoje delegate. Kraj in ura zborovanja se objavi v okrožnicah.

Tržič. Zadnji ponedeljek je bil v Domu dobro obiskan sestanek. Na tem je poročal g. svetnik Potokar o bojih Ircev za svobodo ter o razkolu češke socialne demokracije. Sednjic se je pojasnil navzočim novi volivni red v ustavotvorno skupščino. — Prihodnji ponedeljek bo zopet ob 8. uri sestanek v Domu.

Iz Tržiča. Volitve so pred durni. Zato prihajajo socialni demokrati z različnimi slepili, da bi prevarali nas krščansko socialne delavce, da jim oddamo glasove 28. novembra. Znano je vsem, da je svoječasno tovarna Mally hotela vsak teden za par dni ustaviti delo in da je naša jugoslovanska strokovna organizacija to preprečila. Delavstvo tovarne je bilo hvaležno za uspeh, ki ga je dosegla naša organizacija. Ko je potem zopet nastopila naša organizacija proti tovarnarju za pravice delavstva, je tovarnar odsvolil načelnika JSZ, in par naših pristavev iz tovarne pod pretvezo, da nima dela. Znano je vsem, kako klaverno in naravnost izdajalsko vlogo je tedaj igrala socialistična stranka. O kakem skupnem nastopu in tako važni zadevi ni bilo govora. S svojim protidelavskim nastopom so hoteli oškodovati našo organizacijo, kar se jim pa ni posrečilo. Za te dni so sklicali sestanek čevljarjev tovarne Mally, da bodo napravili prošnjo na Beograd, da se poskrbi za delo in večji obrat v tovarni. Mi smo v tej zadevi že enkrat posredovali pri vladi. Naša organizacija, ki ima večino čevljarjev v članjenih, bo zopet storila vse potrebno, da se razmere v tovarni obrnejo na bolje. Vse zavedno krščansko socialno delavstvo pa svarimo, naj ne sede na limanice socialistom, katerim se ne gre za drugo kot za lov na volivne glasove. Na več mogoče načine nas bodo begali in lovili ta in prihodnji mesec, toda ne verujmo sleparskim vabam in farbarijam. Predobro se poznamo.

Maribor. V nedeljo, 26. oktobra se je vršil dobro obiskan shod JSZ. Takoj po 5. uri se je napolnila društvena dvorana, ki nam že pošaja skoraj premajhna. Po pozdravnem govoru tov. Krepeka je poročal tajnik tov. Stobej, o gibanju kršč. del. organizacij pri nas in tudi drugod, kojega poročilo so zborovalci vzeli z navdušenjem na znanje. Prihodnji shod se vrši v nedeljo 10. oktobra ob 5. uri popoldne.

Delavska zveza.

Tržič. Javni shod priredi delavska zveza v soboto zvečer v Našem domu. Na tem volivnem shodu govori bivši poverjenik za socialno skrb dr. Gosar iz Ljubljane. Pridite vsi na shod.

Viničar.

Sv. Peter pri Mariboru. V nedeljo dne 20. septembra smo imeli tudi tukajšnji viničarji shod, da se natančneje seznanimo z našo organizacijo »Zveza viničarjev«. Na shodu je poročal tov. Ant. Krepek iz Maribora, kateri nam je obrazložil pomen in važnost viničarske organizacije ter nas navduševal, da se tudi šentpeterski viničarji združimo v novi skupini, kojo smo si ustanovili, ter si tako izvojujemo naše pravične zahteve. In vsled tega ne sme biti viničarja, ki se ne bi nam pridružil in tako nam vsem pripomogel do boljše bodočnosti.

Maribor. V četrtek 7. t. m. se je vršila seja krajevne komisije za ureditev viničarskega vprašanja pri okrajnem glavarstvu v Mariboru, koje namen je, da se uredi prej ko slej tako pereče viničarsko vprašanje. JSZ je pri tej seji zastopal tov. Ant. Krepek, ki je stavil v imenu viničarjev tudi predloge, kako bi se naj viničarsko vprašanje najbolje in prej ko mogoče rešilo in tako odpomoglo zares bednemu položaju viničarjev. O predlogih in poteku posveto-vanij poročamo prihodnjič.

Železničar.

PROMETNA ZVEZA.

Ljubljana. Pred kratkim se je vršil sestanek kurilniškega osebja komunističnega. Govorila sta Petrič v imenu »Saveza«, Zorža pa v imenu mariborskega osebja. Proti temu nimamo ničesar, da se je vršil sestanek. Nekaj je pa vendar umljivo: Zorža je govoril v imenu mariborskega osebja, ki ga pa gotovo ni bilo zraven, govoril pa je v nemškem jeziku. Če bi bilo mariborsko osebje tukaj, navsezadnje, če ne razumejo slovensko — naj že bo; a Slovencem govoriti v nemškem jeziku, pa je res odveč. Ali so govorili nemško zato, da bi naši ljudje Slovenci ne razumeli. Značilno je to, ko so prišli naši delavci noter, so se pa tudi začeli med seboj nemško razgovarjati, a la Zorža in Petrič. Naj le gre tako naprej, to bo najprej odprlo našim ljudem oči. Ne zaničujemo nemškega jezika. Zahtevamo pa, da se naš materni jezik spoštuje! Kdor pa omalovažuje naš jezik, naj pa gre tja, kjer mu ga ne bo treba govoriti!

Rudar.

Spomenica. JSZ je poslala na merodajna mesta v zadevi mezdnege izboljšanja rudarjev trboveljske družbe sledečo resolucijo:

Vsled vedno naraščajoče draginje je delavstvo podpisane organizacije prisiljeno staviti sledeče zahteve:

1. 75odstotno povišanje plače za delavstvo vseh kategorij, kakor tudi za akordno delo.

2. Za vsakega delavca ali delavko naj se dovoli 1000 K nabavnega prispevka, kakor tudi:

a) za ženo 500 K;
b) za vsakega otroka, brez ozira, ali je zakonski ali nezakonski, 300 K;
c) za mater ali staro mater ali mladoletno sestro naj se dovoli tudi po 300 K.

V slučaju bolezni naj se plača polni nabavni prispevek vsem goraj označenim.

3. Družinske doklade naj se zvišajo za 50odstotkov in sicer za vse, ki jih delavci oskrbujejo;

4. Za dela na slabem zraku, v vodi ali pri ognju naj se plača 50odstotno povišanje na temeljno plačo.

5. Stanarina naj se zviša in sicer:

a) za samec, ki so v lastnem gospodinjstvu ali pri drugih strankah na 25 kron;

b) za oženjene z dvema otrokoma na 35 kron;

c) za oženjene, ki imajo več kot dva otroka, pa na 45 kron.

6. Vpokojeni rudarji naj imajo iste ugodnosti v prehrani, in tisti, ki se pečajo in opravljajo delo pri rudovniku, tudi kurjavo.

7. Dohodninski davek naj izplača družba sama kakor ga plačuje za uradnike.

8. Vse drugo ostane kot poprej. Zahteve veljajo za čas od 1. oktobra 1920 do 1. januarja 1921.

Ker navedene zahte ve niso nikakor pretirane, upamo, da bodo ugodno in brzo rešene.

Kočevje. Boj med komunisti in socialnimi demokrati še vedno divja. Enkrat se kavsajo za blagajno, drugič zopet za kaj drugega, pri tem so pa popolnoma pozabili, da je potekla že zdavnaj pogodba in da je treba novo napraviti. Zoper njih boj nimamo popolnoma ničesar, ampak pri tem trpimo vsi rudarji v Kočevju. Tu imamo sedaj komunistično organizacijo in socialno-demokratsko. Kakor pa vidimo in nas izkušnja uči, za enkrat nobena teh organizacij vsled notranjega boja ni zmožna, ali noče biti zmožna, da bi pomagala delavstvu. Ti ljudje mislijo: »Imamo tako vse v svojih rokah, zato lahko delamo, kar hočemo.« Mi jim pa pravimo: To vaše početje rodi sadove, pa ne za vas, ampak za tretjo organizacijo, to je za Jugoslovansko strokovno zvezo, katera se edina bori brez sebičnosti za delavske koristi.

Rudar.
Zagorje ob Savi. V nedeljo smo se na kratko razgovorili o bodočem delu, kako bomo pričeli. Določili smo prvi

sestaneke za v nedeljo, 10. okt. ob štirih popoldne v Zadržnem domu. Vabljeni so vsi člani skupine, da se zanesljivo udeležijo društvenega sestanka. Pokažimo, da smo res organizirani in da se nasprotnikov ne bojimo. Ako hočejo, jim povemo. Seveda jim bo zelo neprijetno, če pravijo, da imajo vse v svojem taboru, v resnici pa znaša število pri njih organiziranih samo 56, ki redno plačujejo prispevke komunistov. Zato pa le pogumno naprej!

Trbovlje. Sedaj smo se pa tudi mi nekoliko oživeli. Pričelo je rasti tudi med tukajšnjim delavstvom večje zanimanje za našo organizacijo. Le korajžnjo naprej! Vsako jabolko, ko dozori, pa pade z drevesa. Istotako se potrebuje tudi za to čas.

Kovinar.

Guštanj. Večkrat smo že poročali o razmerah v naši tovarni. Kakor se postopa z našimi člani v tovarni, to presreča že vse meje. Gotovi ljudje pri tukajšnjem vodstvu tovarne gredo s socialnimi demokrati, oziroma komunisti roko v roki zoper naše člane. Tako je bilo pri Martinovi peči, ko se je vodstvo izjavilo, da nasprotniki hočejo imeti mir. Zahtevajo mir, pa sami delajo zdražbo, druge pa zatirajo. Tukaj bi morale tudi naše oblasti nekoliko potipati; tu ne gre za to, se li podpira ena sama stranka, temveč se podpirajo tisti, ki še zmiraj upajo na Nemško Avstrijo. Pri tem pa trpe ljudje, ki so že pod prejšnjim nemško-avstrijskim sistemom dovolj trpeli. Delajte, kar hočete, pridite še s hujšimi sredstvi, naše organizacije ne boste zatrli. Ako smatrate ljudi za slepce, se grozovito motite. Dobili boste plačilo, ki si ga ne želite.

Tobačno delavstvo.

TOBAČNI VPOKOJENCI.

Ljubljana. Vpokojenci tobačne tovarne v Ljubljani so po JSZ vložili dne 24. septembra 1920 na upravo državnega monopola in na kr. finančno ministrstvo resolucijo, da se jim draginjske doklade za petdeset odstotkov povišajo. Svoje zahteve utemeljujejo s sledečimi razlogi: Položaj tobačnih (delavcev) vpokojencev je vsled še vedno naraščajoče draginje ogrožen. Mnogi so s številno družino, ki je navezana le na pokojnino. Moški vpokojenci prosijo, da se jim vsaj nekoliko dovoli brezplačna dobava tobaka, ker pri tej draginji ni mogoče, da bi ga plačevali.

Kemični delavec.

Dol pri Ljubljani. Vse prizadevanje komunistov nič ne izda. Sklicujejo sestanek za sestankom, seveda brezuspešno. V tukajšnji tovarni je nas 28 delavcev. Drugi so vsi naši člani, samo eden je komunist. Ta komunist je bil svojčas natakav v Laškem, sedaj pa rovari po Dolu. Ako ga kdo vpraša, kaj je bil poprej, prav bahavo odgovori, da je bil anarhist. Ko bi ne bili informirani o njegovi preteklosti, bi mu mogoče še verjeli, tako si mislimo pa svoje. To mu povemo vnaprej, da je njegovo prizadevanje zaman. Naj opusti tisto letanje po domovih, ker mu itak nobeden ne verjame. Tisti, ki pravi, da je duša le kozji rep, pri nas ne bo opravil nič.

Slamnikar.

Domžale. V nedeljo točno ob 8. uri zjutraj se vrši shod slamnikarjev v Društvenem domu v Domžalah. Ker do danes še nismo dobili nobenega stvarnega odgovora na naš protest proti dohodu tujcev, naj bo ta shod ob enem protestni shod proti merodajnim faktorjem, ki zavlačujejo za nas tako važno in resno zadevo. Ko bodo enkrat tuji tu, bodo vsi ukrepi prepozni. Na shodu se izvolijo tudi zastopniki za slamnikarsko enketo, ki se vrši v nedeljo, dne 17. oktobra v Mengšu. Ob enem se volijo odbori za posamezne obrate. Vse slamnikarsko delavstvo mora stopiti na krov kot en mož, da ohrani in čuva svoje pravice! Proč z malodušnostjo, tu so ogrožani

vaši interesi, interesi vaših žena, sinov in hčert! Slamnikarska obrt je naša, tujceve roke proč od nje! Zatorej v nedeljo vsi na plan! Na svidenje na shodu!

Poverjeništvu za soc. skrb je poslalo okrožnemu tajništvu JSZ, v Kamniku obvestilo, da je pritožba okrožnega tajništva radi importa tujerodnih delavcev v Domžale odposlala oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani v pristojno poslovanje. Obvestilo je tudi predsedništvo deželne vlade o predmetni zadevi. — Do danes ni še odgovora od oddelka ministrstva trgovine in industrije, kakor tudi ne od predsedništva deželne vlade, kateremu je okrožno tajništvo tudi poslalo pritožbo.

Te dni se je razposlal na skupine pravilnik in poslovnik »Zveze slamnikarskega delavstva in sorodnih strok«. Odbori naj se takoj snidejo k sejam in naj pravilnik in poslovnik dobro proučijo. Morebitne popravke in opazke naj napravijo na levi strani, na za to odločenem praznem prostoru. Pri enketi naj izrazijo z ozikom na pravilnik in poslovnik svoje želje. Obenem naj na sejah izvolijo na vsakih 15 članov po enega zaupnika, ki so bo skupno z odborom udeležili enkete.

Slamnikarice, ki so hodile delat po svetu, naj se udeležijo nedeljskega shoda v svrhu nujnega razgovora z okrožnim tajnikom tov. Kogejem. Prosimo za to vljudnost.

Slamnikarji in slamnikarice, ki bodo tudi letos šli delat v druge države, se naprošajo, da bi javili okrožnemu tajniku Jugoslovanske strokovne zveze v Kamniku svoj naslov v domačem kraju, okrožni tajnik se oglasi takoj po sprejemu naslova v svrhu informacij in nekaterih naročil. Pošlana se povrne.

Usnjar.

Ljubljana. Sestanek skupine Ljubljana se je vršil včeraj dne 5. oktobra ob 5. uri v mali dvorani Ljudskega doma. Poročal je tovariš Cvikelj. Vsled nezadostnega obvestila ni bila udeležba taka, kot bi bilo želeli. Sklenilo se je, da se v prihodnje in sploh za zimski čas uvedejo bolj redna predavanja, ker le v izobrazbi tiči tudi moč organizacije. Naloge, ki čakajo delavske strokovne organizacije, zahtevajo discipliniranost v organizaciji in razumevanje sedanjega časa, katero pa splošno med delavstvom manjka. Sestanek se je zaključil s sklepom, da se vrši prihodnji teden zopet sestanek skupine.

Služkinja.

Ljubljana. Skupina A. Preteklo nedeljo ob 4. uri popoldne se je vršil shod naše skupine v prostorih šentpeterske prosvete. Udeležba je bila povoljna. Predsednica tovarišica Godeša je otvorila shod z nagovorom na udeležence. Povdarjala je pomen organizacije za služkinje in razvoj organizacije služkinj. Nato je poročal g. vikar Zabret o političnem položaju in o nalogah ženstva. H koncu je prevzel besedo tovariš Cvikelj, kateri razložil osnutek poselskega reda, ki ga je predložila organizacija in dosedanje reševanje istega. Poslušalke so z ogorčenjem protestirale proti sedanjemu reševanju poselskega vprašanja. Tako se je zaključil shod in udeležence so se izrekle za trdno radikalno stališče, ki ga naj zavzame organizacija v zadevi poselskega vprašanja.

Cestar.

Kamniški okraj. V nedeljo, dne 24. oktobra se vrši cestarski sestanek za okrajne cestarje kamniškega okraja v čitalnici Jugoslovanske strokovne zveze (Kamniški dom, pritličje) v Kamniku. Začetek ob pol 10. uri dopoldne. Ker imamo rešiti več cestarskih zadev, prosimo točne in polnoštevilne udeležbe.

Korošci! Ne dajte se ostrašiti!
Mi vemo, da bomo zmagali!

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«, Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani

Prvovrstni električni inštalacijski material vseh vrst po najnižjih cenah dobavi tvrdka SVETLA, Centrala Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Auto-mobili in kolesa njih deli in oprema pnevmatika garaža in delavnica J. Gorec Ljubljana Gosposvetska c. 14 Vegova ulica 8.